

Pomembno je, da knjiga vsebuje dokaj podroben pregled domačih in mednarodnih virov socialnega zavarovanja, tako da se bralec pouči o ureditvi v vseh republikah in pokrajinah. Razumljivo je, da avtorica pri tem ni mogla zajeti vseh podrobnosti, saj je zakonodajna in samoupravna ureditev na tem področju tako razdrobljena, da je težko imeti natančen pregled celo nad ureditvijo v posamezni republici. Vsekakor pa je podana solidna podlaga za vpogled, podrobnejše proučevanje in primerjavo (pod)sistemov socialnega zavarovanja v Jugoslaviji.

Zal strokovna in teoretična literatura nista tako celovito zajeti kot pravni viri, ampak je upoštevano samo srbohrvatsko jezikovno področje. Te pripombe ne navajamo zaradi formalne enakopravnosti jezikov jugoslovanskih narodov, ampak zato, ker mora biti učbenik po našem mnenju ne samo prikaz pravne ureditve, ampak prikaz pravne discipline, torej tudi pomembnejših teoretičnih stališč. Kot smo navedli, se v Sloveniji nekatera teoretična stališča in mesto socialnega prava (ki ga sicer ne dovolj točno imenujemo socialna varnost) v študijskih programih pravne fakultete in drugih visokošolskih organizacij, kjer ga poučujejo, razlikujejo od splošnega modela, opisanega v obravnavanem učbeniku. V bibliografiji najpomembnejša slovenska avtorja s tega področja, to je Kyovsky in Radovan, nista navedena.

Zelo dobra stran učbenika dr. Jelčičeve je didaktični pristop. Obširno in razdrobljeno snov, ki jo dodatno zapletajo terminološke nedoslednosti in neredko tudi nejasen koncept pravodajalca, je uspela prikazati na dostopen in razviden način.

Ne nazadnje želimo poudariti, da je bilo z učbenikom "Socijalno pravo u SFRJ, Socijalno osiguranje", opravljeno težaško delo. Napisati o tako razgibanem področju, kot je socialno pravo tekst trajnejše veljave - kar prikazani učbenik vsekakor je - je zelo zahtevna naloga, ki jo je avtorica solidno opravila. Upamo, da bo prvi knjigi "Socijalno osiguranje" kmalu sledila druga "Socijalna zaštita".

Dr. Andreja Kavar-Vidmar

POLEMIKA? ODLIČNO!

Jože Ramovš, Socialni delavec in alkoholizem: metodologija za delo strokovnih in vodstvenih služb v delovni organizaciji. Knjižnica Sindikati 94, Delavska enostnost, Ljubljana 1988

Pričujoči tekst je odgovor na prispevek tovarišice Branke Knific (Socialno delo, 27, 1988, 4: 346-348), v katerem se odziva na mojo recenzijo knjige dr. Jožeta Ramovša, Social-

ni delavec in alkoholizem (bibliografski podatki v naslovu, op. ured.). Začel bi s citatom tovarišice Knific: "Ko razmišljam o možnih vzrokih za to, da se (M. Poštrak namreč, op.pis.) dviguje nad knjigo in avtorja ter da ugotavlja, kako delo ni izvirno oziroma da "ne prinaša kaj bistveno 'novega', vsaj ne s področja teorije", se mi vedno bolj utrjuje ugotovitev, da Milko Poštrak s sodobno alkoholologijo ni seznanjen, vprašljivo pa je tudi njegovo poznavanje ostalih knjig s tega področja, ki jih v zapisu sicer navaja." Seveda nikjer nisem zapisal, "kako delo ni izvirno", o vsem ostalem pa v nadaljevanju...

Najprej: Nisem imel namena dvigovati se nad kogarkoli. To pa po drugi strani ne pomeni, da se o delu kake osebe ne sme izreči kritične besede, ne glede na to, koliko je ta oseba zaslužna oziroma deluje kot avtoriteta. Dr. Jože Ramovš je gotovo zaslužen (in tudi avtoriteta) tako za dosežke na področju alkoholologije (to je menda ves čas jasno) kot tudi v svojem (in seveda našem) boju za večje vrednotenje socialnega dela kot stroke. To slednje počne na najboljši in pravzaprav edini pravi način - z razvijanjem te stroke, torej s kreativnimi prispevki, s katerimi poskuša širiti meje in pomen spoznanj socialnega dela kot specifičnega teoretskega in praktičnega področja.

Moje (bolj ali manj utemeljene ter bolj ali manj kritične opazke) v zvezi z Ramovševo knjigo je treba razumeti prav v tem kontekstu. Torej v kontekstu "boja za našo stvar". V kontekstu boja za VSSD kot sodobno, teoretično dobro podkovan VISOKO šolo za socialne delavce, ki bo omogočala razvoj stroke, kvalitetno izobraževanje, raziskovalno delo in vse kar sodi zraven. V kontekstu boja za priznanje našega dela v družbi - saj vemo, kakšno mesto ima, tudi po naši lastni krivdi. V kontekstu boja za čimbolj razvito publicistično dejavnost - tu je Ramovšev prispevek s tremi knjigami seveda (kvantitativno) imponanten. No, če se z vsem tem strinjamo, lahko mogoče končno preidem k stvari.

Tovarišica Branka Knific se ne strinja z mojo ugotovitvijo, da Ramovševa knjiga kljub vsemu "ne prinaša kaj bistveno novega, vsaj ne s področja teorije", in zato navaja tri točke novosti, ki jih po njenem mnenju le vsebuje. Tu pa je videti, vsaj kar se resničnih novosti tiče (in teh je, vsaj v zvezi z metodologijo dela, dovolj, jaz jih tudi ne zanimam), da gre na nek način za nesporazum. Novosti torej so, zato je obravnavana knjiga tudi "nepogrešljiva v knjižnici slehernega socialnega delavca", vendar to niso tiste novosti, ki jih navaja tov. Knific. O tem več kasneje, zdaj le še to, da sem s tistim "nič bistveno novega..." imel v mislih predvsem (in mislim, da sem to le dovolj natančno navedel tudi že v recenziji) tisto Ramovševo napoved o "nekateri(h) globlji(h) antropološki(h) razmisleki(h)", ki jih v dosedanjih alkoholološki literaturi še ni bilo..." (str. 11). Teh namreč v knjigi še vedno zares ne najdem. Ne trdim a priori, da bi tam morali biti, vendar jih je Ramovš sam

napovedal. Kot ilustracijo sem že takrat navedel, sedaj pa ponavljam, da se Ramovš spet (Rugelj to navaja v knjigi Dolga pot, str. 9) zadovolji s "samoumevno" postavko, da namreč "brez alkohola ni alkoholizma". Gotovo, vendar: Kaj smo s tem povedali o vzrokih alkoholizma in o antropoloških spoznanjih o človeku itd.? Pa tudi nekoliko tautološka je ta trditev, kajne? Tisto napoved, da je "pretežni del (knjige, op. pis.) zelo konkretna metodologija in tehnologija za delo strokovnih in vodstvenih služb, seveda za delo na področju alkoholizma" (str. 11), pa je - vsaj kolikor lahko jaz precenim - Ramovš v celoti izpeljal in tega tudi nisem nikoli zanikal. Nasprotno, to je - kot sem v recenziji že poudaril - tudi osrednja kvaliteta knjige kot priročnika, ki je nepogrešljiv za socialnega delavca na področju alkoholizma. Na nekem mestu pa sem tudi zapisal, da bi mnoge slabosti (recimo nesistematičnost in s tem delno nepreglednost gradiva) Ramovš zlahka odpravil. O tem sem še vedno prepričan, kot sem prepričan tudi o tem, da je na napake potrebno opozoriti. Če je Ramovševa knjiga ena preredkih knjig s področja socialnega dela in obenem delo avtorja, ki je socialni delavec, pa to verjetno še ne pomeni, da jo moramo varovati kot "punčico našega očesa". S tem ne bomo naredili usluge niti Ramovšu, ki ne bo dobil kritične refleksije na svoje delo, niti socialnemu delu, da bi se le-to razvijalo.

Pa se lotimo analize seznama "najpomembnejših novosti" v Ramovševi knjigi, ki ga navaja tov. Knific v svojem tekstu:

1. Pet vlog, ki so pomembne pri urejanju alkoholizma. To gotovo ni bistvena novost, temveč - kot navaja že Ramovš sam (str. 25) - izpeljava iz Bernejeve analize alkoholičnega sožitnega sloga, čeprav je poudarjeno, da "gre za čisto drugo področje". "Da se te vloge razlikujejo od Bernejevih toliko, kolikor se zdravljeni alkoholik razlikuje od alkoholika." To sicer drži, hkrati pa je tudi diskutabilno, vendar zdajle nimamo prostora, da bi diskurz razvili. Dejstvo pač je, da smo dela E. Berneja prebiralali tudi že pred Ramovšovo knjigo.

2. Citat, "da je diagnosticiranje alkoholikov v terapevtske namene lahko le avtodiagnosticiranje alkoholika oz. njegovega primarnega okolja", je vsebinsko enak navedku - "brez alkoholikovega uvida ... je zdravljenje neuspešno" itd., o čemer pa je govoril najmanj že Rugelj in to zagotovo že v knjigi Dolga pot iz leta 1977 ter najmanj na straneh 196-197 in to tudi z naslednjimi besedami: "Do spoznanja 'alkoholik sem', se ni tako lahko dokopati. Povsem nekaj drugega je, če alkoholik to "pod težo dokazov" prizna. S tem nismo ničesar dosegli, morda smo mu celo hudo škodovali. Človek, ki mora nekaj priznati, se počuti krivega, je pravzaprav obdolženec, ki se bo poskusil potem izmotati iz stiske. Povsem drugače pa je, če alkoholik sam uvidi, kako je z njim."

3. Seveda se popolnoma strinjam z ugotovitvijo tov. Kni-

fic, da si "avtor knjige s svojim delom močno prizadeva dvigniti raven in s tem tudi ugled stroke socialnega dela...", vendar to samo po sebi ni noben argument, da so v knjigi kakšne novosti. Na koncu koncev se strinjam - in to dobesedno - tudi z naslednjim mnenjem tov. Knific: "V svojem delokrogu je avtor skozi desetletje ustvarjal in razvijal metodologijo dela na tem področju." Strinjam se tudi z ostalimi izpeljavami, ki jih tov. Knific navaja, zato še vedno ne vidim, kje se ta stališča bodejo z mojimi.

In na koncu: tov. Knific dvomi o moji strokovnosti, tudi o tem, če sem v tekstu citirane knjige sploh prebral. To so nekoliko neprimerne opazke, kajne? Bralcev revije Socialno delo te stvari verjetno ne zanimajo več, jaz pa tov. Knific tudi nimam namena dokazovati svoje strokovnosti, niti ji navajati seznama prebranih knjig, obiskanih seminarjev ali delovnih izkušenj s tega področja. Prav tako tega ne zahtevam od nje. Prepričan sem, da ona z vso resnostjo pristopa k svojemu delu, kot to počne dr. Ramovš in kot to, nenazadnje, poskušam tudi jaz. Tudi s svojo recenzijo.

Mislil pa, da ta "polemika" (zanimivo, da prav ob eni prvih "pravih" knjig s področja socialnega dela v Sloveniji) odpira novo razsežnost revije Socialno delo. Namreč, da se na straneh našega strokovnega glasila krešejo in spoprijemajo različna mnenja, stališča, spoznanja, da se Socialno delo zares BERE, da so torej teksti odmevni in seveda tudi čimbolj kvalitetni. Takšno glasilo socialni delavci potrebujemo in si ga verjetno tudi zaslužimo. Pravzaprav lahko slednje potrdimo prav s svojimi lastnimi prispevki...

Milko Poštrak